

HRVATSKI SABOR

3078

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Proglašavam Zakon o tržištu električne energije, koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 3. prosinca 2004. godine.

Broj: 01-081-04-3762/2

Zagreb, 10. prosinca 2004.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje obavljanje sljedećih energetske djelatnosti: proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom i organiziranje tržišta električnom energijom.

Članak 2.

(1) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu imaju značenja utvrđena Zakonom o energiji.

(2) U ovom se Zakonu koriste i izrazi koji u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. distribucija električne energije – razvod električne energije visokonaponskom, sredjonaponskom i niskonaponskom distribucijskom mrežom radi njene isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu,

2. horizontalno integrirano poduzeće – poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost proizvodnje radi prodaje, prijenosa, distribucije, opskrbe ili neke druge djelatnosti koja nije povezana s električnom energijom,

3. mali kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za vlastite potrebe s manje od 50 radnika i ukupnim prihodom koji nije veći od 70 milijuna kuna,

4. operator distribucijskog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost distribucije električne energije,

5. operator prijenosnog sustava – energetski subjekt koji obavlja djelatnost prijenosa električne energije,

6. operator tržišta – energetski subjekt koji obavlja djelatnost organiziranja tržišta električne energije,

7. opskrbljivač – energetski subjekt koji obavlja energetske djelatnosti opskrbe električnom energijom,

8. poduzetnik – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za potrebe

proizvodnje robe i/ili pružanja usluga i ne koristi je u vlastitom kućanstvu,

9. postupak odobrenja – postupak kojim se dodatne potrebe za snagom i zamjenom proizvodnih objekata pokrivaju na osobiti način, a na temelju odobrenja nadležnog tijela,

10. prijenos električne energije – transport električne energije međusobno povezanom mrežom vrlo visokog i visokog napona radi njene isporuke krajnjim kupcima ili energetsom subjektu za distribuciju, ali ne uključuje opskrbu,

11. srednji kupac – svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje električnu energiju za vlastite potrebe, kupac s više od 50 i manje od 250 radnika i s ukupnim prihodom većim od 70 milijuna kuna,

12. vertikalno integrirano poduzeće – poduzeće ili grupa koja obavlja barem jednu djelatnost prijenosa ili distribucije i barem jednu djelatnost proizvodnje ili opskrbe električne energije.

Članak 3.

(1) Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, obavljaju se kao tržišne djelatnosti i kao regulirane djelatnosti.

(2) Pod tržišnim djelatnostima razumijevaju se:

- proizvodnja električne energije za povlaštene kupce,
- opskrba električnom energijom za povlaštene kupce,
- trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energijom.

(3) Energetske djelatnosti iz stavka 2. ovoga članka obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi gdje se slobodno dogovaraju količine i cijene isporučene električne energije sklapanjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili izravno na organiziranom tržištu.

(4) Pod reguliranim energetske djelatnostima razumijevaju se:

- proizvodnja električne energije za tarifne kupce,
- prijenos električne energije,
- distribucija električne energije,
- organiziranje tržišta električnom energijom,
- opskrba električnom energijom za tarifne kupce.

(5) Regulirane energetske djelatnosti obavljaju se kao javne usluge.

II. OBAVLJANJE DJELATNOSTI

Članak 4.

Građevine koje će se koristiti za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, mogu graditi energetske subjekti koji imaju dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti, pod uvjetima propisanim Zakonom o gradnji, Zakonom o energiji, posebnim tehničkim i sigurnosnim uvjetima i posebnim propisima koji se odnose na zaštitu okoliša.

Članak 5.

Građevine za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije koriste se sukladno odredbama Zakona o energiji, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o gradnji i drugim propisima.

Članak 6.

Operator prijenosnog sustava, operator distribucijskog sustava i operator tržišta dužni su osigurati tajnost povjerljivih poslovnih podataka koje saznaju od drugih energetske subjekata i kupaca, osim ako prema posebnom zakonu nisu ovlaštene ili dužni podatke javno objaviti ili ih priopćiti nadležnim državnim tijelima.

A. Proizvodnja električne energije

Članak 7.

- (1) Energetski subjekt koji obavlja djelatnost proizvodnje električne energije ima pravo:
- u svojim proizvodnim objektima koristiti izvore energije koji se smatraju najpovoljnijima, proizvedeći potrebnu energiju, uz udovoljavanje propisanim uvjetima,
 - ugovarati prodaju vlastite proizvedene električne energije pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i drugim propisima,
 - pristupa prijenosnoj i distribucijskoj mreži.
- (2) Energetski subjekt koji obavlja djelatnost proizvodnje električne energije obvezan je:
- zadovoljavati tehničke i pogonske uvjete,
 - zadovoljavati uvjete iz dozvole za obavljanje energetske djelatnosti,
 - posjedovati mjerni uređaj koji omogućuje određivanje energije koju isporučuje u mrežu,
 - pridržavati se pravila djelovanja tržišta električne energije, mrežnih pravila i općih uvjeta,
 - zadovoljavati propisane uvjete zaštite okoliša.
- (3) Za prostore na kojima su građevine za proizvodnju električne energije, energetski subjekti vlasnici tih objekata plaćaju naknadu jedinicama lokalne samouprave na čijem području su objekti. Vlada Republike Hrvatske propisuje visinu naknade i način njene raspodjele.

Članak 8.

- (1) Energetski subjekt koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način koji je usklađen sa zaštitom okoliša može steći status povlaštenog proizvođača električne energije.
- (2) Status povlaštenog proizvođača električne energije stječe se na temelju rješenja Agencije u skladu s uvjetima koje pravilnikom propisuje ministar.
- (3) Povlašteni proizvođači, osim hidroelektrana snage veće od 10 MW, mogu steći pravo na poticajnu cijenu primjenom tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (4) Naknadu za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije od opskrbljivača tarifnih i povlaštenih kupaca prikuplja operator tržišta.
- (5) Razdioba sredstava prikupljenih od naknade iz stavka 4. ovoga članka uređuje se tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (6) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava dužan je osigurati preuzimanje ukupno proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prema propisanim uvjetima.

Članak 9.

- (1) Izgradnja građevina za proizvodnju električne energije (u daljnjem tekstu: proizvodni objekti) slobodna je odluka energetskog subjekta koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije, pod uvjetom da udovoljava kriterijima utvrđenim u postupku izdavanja odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata.
- (2) Postupak izdavanja odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata temelji se na načelima objektivnosti, razvidnosti i nepristranosti u cilju osiguranja:
- pouzdanosti i sigurnosti elektroenergetskog sustava,
 - zaštite javnog zdravstva i sigurnosti,
 - kriterija zaštite okoliša i osiguranja trajne kontrole utjecaja na okoliš,

- korištenja zemljišta i lokacije,
- korištenja javnog zemljišta,
- energetske učinkovitosti,
- vrsta primarne energije,
- tehničke, ekonomske i financijske sposobnosti podnositelja zahtjeva.

(3) Način provedbe načela i kriterije iz stavka 1. i 2. ovoga članka propisuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatske energetske regulatorne agencije – HERA (u daljnjem tekstu: Agencija).

(4) Odobrenje za gradnju objekata iz stavka 1. ovoga članka izdaje Ministarstvo.

(5) Stranka kojoj nije odobrena izgradnja objekata iz stavka 1. ovoga članka može izjaviti žalbu Ministarstvu.

(6) Odluka Ministarstva iz stavka 5. ovoga članka je konačna.

Članak 10.

(1) Ako izgradnja proizvodnih objekata na temelju odobrenja iz članka 9. ovoga Zakona uz mjere upravljanja potrošnjom električne energije i mjere povećanja energetske učinkovitosti nije dovoljna, može se donijeti odluka o izgradnji objekta za proizvodnju električne energije putem javnog natječaja u interesu:

- sigurnosti opskrbe,
- zaštite okoliša,
- promicanja energetske učinkovitosti.

Za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Agencija, a za izgradnju proizvodnih objekata snage 50 MW i veće, odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Agencije.

(2) U natječaju iz stavka 1. ovoga članka mora biti navedeno:

- lokacija na kojoj će se graditi objekt,
- vrsta primarne energije,
- način i uvjeti proizvodnje i preuzimanja električne energije,
- uvjeti koji se odnose na prestanak rada objekta,
- uvjeti koji se odnose na zaštitu okoliša i zaštitu zdravlja građana,
- potrebna energetska učinkovitost,
- mjere poticaja, odnosno subvencija za pojedine proizvodne objekte, s tim da se poticaji i subvencije neće odnositi na hidroelektrane snage veće od 10 MW,
- kriteriji iz članka 9. stavka 1. ovoga Zakona,
- uvjeti korištenja općih i javnih dobara.

(3) Način raspisivanja natječaja, uvjete natječaja za izgradnju objekata prema stavku 1. ovoga članka, detaljan opis odredbi ugovora kao i postupaka koje moraju zadovoljiti svi sudionici natječaja te popis kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja određuje pravilnikom ministar. Postupak natječaja, uvjeti za sudjelovanje i mjerila za odabir moraju biti razvidni i nepristrani.

(4) Agencija je odgovorna za organizaciju i provedbu postupka natječaja iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Javni natječaj za izgradnju proizvodnih objekata mora biti objavljen u »Narodnim novinama«. Rok za podnošenje ponuda mora biti najmanje šest, a najviše dvanaest mjeseci.

B. Prijenos električne energije i distribucija električne energije

Članak 11.

(1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava koji su u sastavu vertikalno integriranog poduzeća, prema statusnom obliku, organizaciji i odlučivanju neovisni su jedan od drugoga te od drugih djelatnosti koje se ne odnose na prijenos električne energije ili distribuciju električne energije, pri čemu se vlasništvo nad sredstvima prijenosne mreže ili distribucijske mreže ne mora odvojiti od vertikalno integriranog poduzeća.

(2) Neovisnost operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava, osigurava se na način da:

– osoba odgovorna za rukovođenje operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava ne smije sudjelovati u rukovođenju vertikalno integriranog poduzeća,

– osoba odgovorna za rukovođenje operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava djeluje neovisno od proizvodnje električne energije i opskrbe električnom energijom,

– operator odlučuje o sredstvima nužnim za pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne ili distribucijske mreže, neovisno o vertikalno integriranom poduzeću.

(3) Za praćenje stvarne neovisnosti operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava nadležna je Agencija.

Članak 12.

(1) Vladajuće društvo u vertikalno integriranom poduzeću odobrava godišnje financijske planove operatoru prijenosnog sustava i operatoru distribucijskog sustava, kao ovisnim društvima, te postavlja granice njihove zaduženosti, ali mu nije dopušteno davanje uputa za njihovo svakodnevno poslovanje.

(2) Prihvaćeni financijski planovi iz stavka 1. ovoga članka dostavljaju se Agenciji radi praćenja i analiziranja provedbe.

Članak 13.

(1) Unutar vertikalno ili horizontalno integriranog poduzeća nije dopušteno međusobno subvencioniranje društava koja se bave reguliranim djelatnostima i onih društava koja se bave tržišnim djelatnostima, kao i subvencioniranje među djelatnostima unutar istog društva, radi omogućavanja tržišnog natjecanja i izbjegavanja diskriminacije korisnika mreže.

(2) Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava vode poslovne knjige svaki za svoju energetske djelatnost, a za ostale djelatnosti koje se obavljaju unutar tih društava, vode se objedinjene poslovne knjige.

(3) U poslovnim knjigama mora se navesti prihod od vlasništva nad energetskim objektima i postrojenjima, kao i bilancu, odnosno račun dobiti i gubitka za svaku djelatnost.

(4) Godišnje izvješće u smislu stavka 1. i 2. ovoga članka dostavlja se revizoru, a nakon pribavljenog mišljenja revizora ono se dostavlja Agenciji u roku od 30 dana.

Članak 14.

(1) Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava donose program kojim se utvrđuju uvjeti, pravila, ustroj i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti s ciljem nadziranja uvjeta iz članka 11., 12. i 13. ovoga Zakona.

(2) Programom iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se posebne obveze radnika u ostvarivanju ciljeva programa.

(3) Energetski subjekti iz stavka 1. ovoga članka dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenom programu Agenciji i javno ga objaviti na internetskim stranicama.

(4) Agencija na temelju izvješća iz stavka 3. ovoga članka može, u slučaju potrebe, zahtijevati izmjenu programa

Članak 15.

(1) Dužnosti operatora prijenosnoga sustava su:

- osiguravanje dugoročne sposobnosti prijenosne mreže radi zadovoljenja razboritih zahtjeva za prijenosom električne energije,
- doprinos sigurnosti opskrbe odgovarajućim prijenosnim kapacitetima i pouzdanošću prijenosne mreže,
- upravljanje tokovima električne energije u prijenosnoj mreži uzimajući u obzir razmjene električne energije s drugim povezanim mrežama te osiguranje raspoloživosti svih potrebnih pomoćnih usluga,
- angažiranje proizvodnih objekata na svom području i za određivanje korištenja spojnih vodova s drugim mrežama na temelju kriterija koji moraju biti objektivni, javno objavljeni i nepristrano primjenjivani,
- osiguravanje energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži i energije za uravnoteženje te za pružanje usluga sustava sukladno razvidnim, nepristranim i tržišnim načelima,
- briga o gubicima u mreži i svakogodišnjoj analizi gubitaka,
- donošenje objektivnih, razvidnih i nepristranih pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uključujući i pravila za zaračunavanje naknada koje plaćaju korisnici mreže za elektroenergetsku neravnotežu, a donosi ih uz suglasnost operatora tržišta,
- pružanje potrebnih informacija operatorima drugih povezanih sustava radi sigurnog i učinkovitog pogona, usklađenog razvoja i omogućavanja pogona međusobno povezanih sustava,
- osiguravanje nepristranosti prema korisnicima prijenosne mreže, osobito prema povezanim poduzećima unutar vertikalno integriranog poduzeća,
- pružanje informacija korisnicima mreže koje su im potrebne za učinkovit pristup i korištenje mreže,

(2) Operator prijenosnog sustava u svom godišnjem izvješću, koje podnosi Agenciji, dužan je izvijestiti o provedbi dužnosti iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Agencija na temelju izvješća iz stavka 2. ovoga članka može, u slučaju potrebe, zahtijevati provedbu određenih mjera radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Članak 16.

Operator prijenosnog sustava također je odgovoran za:

- pogon i održavanje, razvoj i izgradnju prijenosne mreže te dijela proizvodnje jalove električne energije,
- izvođenje priključka korisnika prijenosne mreže prema propisanim uvjetima u Zakonu o energiji,
- kontinuitet i pouzdanost sustava opskrbe električnom energijom te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije,
- vođenje elektroenergetskog sustava,
- osiguravanje pristupa mreži prema reguliranim, razvidnim i nepristranim načelima,
- utvrđivanje i razgraničenje troškova nastalih prijenosom električne energije, uz suglasnost operatora distribucijskog sustava,
- preuzimanje ukupne proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prigodom angažiranja proizvodnih objekata,
- davanje prednosti proizvođačima koji koriste domaće izvore sirovina za proizvodnju električne energije u iznosu koji ne prelazi 15% od ukupno korištenih sirovina u kalendarskoj godini za proizvodnju električne energije, prema energetske bilanci Republike Hrvatske,

- dostavljanje operatoru tržišta obračunskih podataka o preuzetoj električnoj energiji od povlaštenih proizvođača priključenih na prienosnu mrežu, radi obračuna i jamstva podrijetla električne energije s obzirom na primarni izvor energije,
- održavanje parametara kvalitete električne energije,
- pružanje informacija o budućim potrebama za električnom energijom uz suglasnost operatora tržišta te ostalih informacija potrebnih tijelu nadležnom za regulaciju,
- pružanje obrazloženog prijedloga Ministarstvu ili Agenciji o potrebi izgradnje novih objekata za proizvodnju radi sigurnosti opskrbe,
- praćenje sigurnosti opskrbe električnom energijom uz obvezu objavljivanja izvješća najmanje jedanput u dvije godine,
- davanje potrebnih uputa za pravilan rad sustava za proizvodnju i prienos u skladu s kriterijima pouzdanosti i sigurnosti prema mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava,
- pridjeljivanje prienosne moći interkonekcijskih vodova,
- dužnu pozornost zaštiti prirode i okoliša.

Članak 17.

- (1) Operator prienosnog sustava ne smije trgovati električnom energijom.
- (2) Pod trgovinom, u smislu stavka 1. ovoga članka, ne smatra se dobava električne energije za uravnoteženje, za pokriće gubitaka u mreži te za pružanje usluga sustava.
- (3) Operator prienosnog sustava može angažirati proizvodne objekte namijenjene za povremenu uporabu samo u slučajevima:
 - većih poremećaja ili ispada u sustavu,
 - prilikom kriznih stanja prema Zakonu o energiji.
- (4) Pod proizvodnim objektima namijenjenim za povremenu uporabu podrazumijevaju se objekti korisnika mreže predviđeni za povremenu ili stalnu proizvodnju električne energije za vlastite potrebe ili za potrebe tržišta.

Članak 18.

- (1) Dužnosti operatora distribucijskog sustava su:
 - siguran, pouzdan i učinkovit pogon distribucijske mreže,
 - osiguravanje nepristranosti prema korisnicima distribucijske mreže i osobito prema povezanim poduzećima unutar vertikalno integriranog poduzeća,
 - davanje informacija korisnicima mreže koje su im potrebne za učinkovit pristup i korištenje mreže,
 - osiguravanje pristupa mreži prema reguliranim, razvidnim i nepristranim načelima,
 - osiguravanje energije za pokriće gubitaka u distribucijskoj mreži sukladno razvidnim, nepristranim i tržišnim načelima,
 - briga o gubicima u mreži i svakogodišnjoj analizi gubitaka.
- (2) Operator distribucijskog sustava u svom godišnjem izvješću, koje podnosi Agenciji, dužan je izvijestiti o provedbi dužnosti iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Agencija na temelju izvješća iz stavka 2. ovoga članka može, u slučaju potrebe, zahtijevati provedbu određenih mjera radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti.

Članak 19.

- (1) Operator distribucijskog sustava također je odgovoran za:
 - pogon i održavanje, razvoj i izgradnju distribucijske mreže te dijela proizvodnje jalove električne energije,

- vođenje distribucijskog sustava,
- pružanje usluga distribucijskog sustava,
- izvođenje priključka korisnika distribucijske mreže prema propisanim uvjetima u Zakonu o energiji,
- dostavljanje operatoru tržišta obračunskih podataka o preuzetoj električnoj energiji od povlaštenih proizvođača priključenih na distribucijsku mrežu, radi obračuna i jamstva podrijetla električne energije s obzirom na primarni izvor energije,
- preuzimanje ukupno proizvedene električne energije od povlaštenih proizvođača prigodom angažiranja proizvodnih objekata,
- održavanje parametara kvalitete električne energije,
- osiguravanje usklađenog djelovanja distribucijske mreže s prijenosnom mrežom te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika,
- praćenje sigurnosti opskrbe električnom energijom uz obvezu objavljivanja izvješća najmanje jedanput u dvije godine,
- pružanje informacija o budućim potrebama za električnom energijom operatoru prijenosnog sustava i operatoru tržišta,
- dužnu pozornost zaštiti prirode i okoliša.

Članak 20.

(1) Svaki prigovor nezadovoljne strane na rad operatora prijenosnog sustava ili na rad operatora distribucijskog sustava dostavlja se operatoru u pisanom obliku.

(2) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava u slučaju neudovoljavanja prigovora iz stavka 1. ovoga članka, obavezan je ustupiti predmet na daljnje postupanje Agenciji.

(3) Odluka Agencije je konačna.

Članak 21.

(1) Operator prijenosnog sustava, uz prethodnu suglasnost Agencije, donosi plan razvoja i izgradnje prijenosne mreže za iduće tri godine.

(2) Operator distribucijskog sustava, uz prethodnu suglasnost Agencije, donosi plan razvoja i izgradnje distribucijske mreže za iduće tri godine. Prilikom planiranja razvoja potrebno je uzeti u obzir mjere energetske učinkovitosti, upravljanja potrošnjom i distribuiranu proizvodnju, što može odgoditi potrebu za pojačanjem distribucijske mreže.

(3) Planovi iz stavka 1. i 2. ovoga članka donose se u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije energetskog razvitka.

(4) Tarifne stavke za prijenos, odnosno distribuciju električne energije utvrđuju se uvažavajući planove razvoja i izgradnje iz stavka 1. i 2. ovoga članka kao i obveze koje proizlaze iz primjene članka 15. stavka 3. i članka 18. stavka 3. ovoga Zakona.

Članak 22.

(1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava dužan je korisnicima mreže omogućiti pristup mreži na nepristran način prema načelu reguliranog pristupa treće strane, sukladno općim uvjetima za opskrbu električnom energijom i mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava.

(2) Proizvođač i kupac dužni su od operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava pribaviti suglasnost za novi priključak na mrežu ili za povećanje priključne snage.

(3) Podaci o mogućnostima korištenja prijenosne, odnosno distribucijske mreže su javni i aktualiziraju se jedanput godišnje te objavljuju na internetskim stranicama.

Članak 23.

(1) Operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava može odbiti pristup mreži zbog ograničenih tehničkih ili pogonskih mogućnosti mreže. Proizvođačima električne energije i povlaštenim kupcima električne energije kojima je odbijen pristup mreži moraju se pripočiti razlozi odbijanja pristupa mreži potkrijepljeni pisanim dokazima.

(2) Proizvođač električne energije, odnosno povlaštenu kupac električne energije kojima je odbijen pristup mreži ili su nezadovoljni uvjetima za pristup mogu podnijeti žalbu Agenciji.

(3) Rješenje Agencije je konačno.

Članak 24.

Kada proizvođač električne energije koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i povlaštenu kupac namjeravaju sklopiti ugovor o isporuci, odnosno o opskrbi električnom energijom, a ne mogu dobiti pristup mreži, mogu izgraditi izravan vod uz suglasnost Agencije.

Članak 25.

(1) Pogon i način vođenja prijenosne mreže i distribucijske mreže uređuje se mrežnim pravilima elektroenergetskog sustava.

(2) Mrežnim pravilima se posebno propisuju:

– tehnički i drugi uvjeti za priključak korisnika na mrežu,
– tehnički i drugi uvjeti za siguran pogon elektroenergetskog sustava radi pouzdane opskrbe kvalitetnom električnom energijom,

– postupci pri pogonu elektroenergetskog sustava u kriznim stanjima,

– tehnički i drugi uvjeti za međusobno povezivanje i djelovanje mreža.

(3) Mrežna pravila donosi ministar na prijedlog operatora prijenosnog sustava u suradnji s operatorom distribucijskog sustava, a nakon pribavljenog mišljenja Agencije.

C. Opskrba električnom energijom

Članak 26.

(1) Opskrba električnom energijom je energetska djelatnost neovisna od djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije, a odnosi se na kupnju električne energije i prodaju električne energije kupcima. Postupak prodaje električne energije obuhvaća obradu obračunskih elemenata, obračun potrošnje električne energije, ispostavu računa i naplatu obračunate električne energije za svako mjerno mjesto, prema ugovorenim odnosima za povlaštene kupce ili reguliranim odnosima za tarifne kupce.

(2) Opskrbljivač povlaštenih kupaca je svaki energetski subjekt koji pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima nakon što pribavi dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom.

(3) Opskrbljivač tarifnih kupaca je energetski subjekt koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom.

(4) Vlada Republike Hrvatske uredbom propisuje minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, koji je obvezan preuzeti svaki energetski subjekt za opskrbu električnom energijom, vodeći pri tomu računa o potencijalima pojedinoga obnovljivog izvora energije, kogeneracije i o zaštiti okoliša.

(5) Opskrbljivač električne energije je obvezan da u računu ili u prilogu računa te u promocijskim materijalima koji su dostupni krajnjem kupcu navede barem jedanput godišnje:

– udjel pojedinog izvora energije u izvorima koje je koristio za zadovoljavanje potreba kupaca

– upućivanje na postojeće izvore informacija, primjerice internetske stranice, gdje su javnosti dostupne informacije o utjecaju na okoliš, u smislu ispuštanja ugljik-dioksida i radioaktivnog otpada kao posljedice proizvodnje električne energije iz svih goriva za cjelokupnu proizvodnju koje je koristio u prošloj godini.

(6) Podaci iz stavka 5. ovoga članka moraju odgovarati podacima iz ostvarene energetske bilance Republike Hrvatske za prethodnu godinu.

Članak 27.

(1) Opskrbljivač je dužan osigurati svim kućanstvima i malim kupcima, na njihov zahtjev, opskrbu električnom energijom određene kvalitete kao javnu uslugu prema reguliranim uvjetima.

(2) Mali i srednji kupci mogu se udruživati radi zajedničkog nastupa prema opskrbljivaču, u cilju osiguravanja mjera zaštite kupaca, razvidnosti i poboljšanja ugovornih uvjeta, općih informacija i mehanizama u rješavanju sporova.

Članak 28.

(1) Opskrbljivač tarifnih kupaca sklapa ugovor o opskrbi i ugovor o korištenju prijenosne i/ili distribucijske mreže s tarifnim kupcima električne energije.

(2) Povlaštenu kupac i opskrbljivač, kojeg on slobodno izabere, sklapaju ugovor o opskrbi električnom energijom i slobodno ugovaraju količinu i cijenu električne energije.

(3) Ugovor o opskrbi, osim komercijalnih podataka, opskrbljivač dostavlja operatoru tržišta.

(4) Korištenje mreže ugovara se s operatorom prijenosnog sustava ili operatorom distribucijskog sustava, uključujući naknade propisane Zakonom o energiji, a isti se ugovor dostavlja operatoru tržišta.

(5) Sadržaj ugovora iz stavka 1. i 4. ovoga članka uređuje se općim uvjetima opskrbe električnom energijom.

D. Organiziranje tržišta električne energije

Članak 29.

(1) Operator tržišta odgovoran je za organiziranje tržišta električne energije sukladno pravilima djelovanja tržišta električne energije.

(2) Operator tržišta obavlja svoju zadaću uz poštivanje načela razvidnosti, objektivnosti i neovisnosti, pod nadzorom Agencije.

Članak 30.

(1) Operator tržišta također je odgovoran za:

- evidentiranje svih ugovornih obveza između subjekata na tržištu električne energije,
- obračun energije uravnoteženja prema ugovorenim količinama po podacima koje o tome dostavlja operator prijenosnog sustava,
- usklađivanje tržišnih planova zbog tehničkih mogućnosti i iznimnih okolnosti u prijenosnoj ili distribucijskoj mreži na temelju informacija operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava,
- vođenje evidencije povlaštenih kupaca na tržištu do potpunog otvaranja tržišta električne energije,
- vođenje registra povlaštenih proizvođača,
- vođenje evidencije opskrbljivača,
- sklapanje ugovora sa svim opskrbljivačima radi osiguranja minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije,
- prikupljanje naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije od

opskrbljivača tarifnih i povlaštenih kupaca,

- sklapanje ugovora s povlaštenim proizvođačima koji imaju pravo na poticajnu cijenu,
- obračun, prikupljanje i razdiobu sredstava prikupljenih od naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije na proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije na temelju sklopljenih ugovora,
- donošenje objektivnih, razvidnih i nepristranih pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uključujući i pravila za zaračunavanje naknada koje plaćaju korisnici mreže za elektroenergetsku neravnotežu, a donosi ih u suradnji s operatorom prijenosnog sustava,
- analizu djelovanja tržišta i predlaganje mjera za njegovo unapređenje.

(2) Operator tržišta električnom energijom donosi Pravila djelovanja tržišta električnom energijom uz prethodno mišljenje operatora prijenosnog sustava i operatora distribucijskog sustava i suglasnost Agencije.

III. POVLAŠTENI KUPAC

Članak 31.

(1) Povlašteni kupac može slobodno izabrati opskrbljivača električne energije.

(2) Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona svi kupci s godišnjom potrošnjom većom od 20 GWh i svi kupci koji su priključeni izravno na prijenosnu mrežu stječu status povlaštenog kupca, a dinamika daljnjeg otvaranja tržišta električne energije bit će:

- 1. srpnja 2006. za kupce s potrošnjom većom od 9 GWh,
- 1. srpnja 2007. za kupce kategorije poduzetnici,
- 1. srpnja 2008. za sve kupce.

(3) Godišnja potrošnja na temelju koje se stječe status povlaštenog kupca odnosi se na sva mjerna mjesta.

(4) Povlašteni kupac ne može izgubiti svoj status dok zadržava potrošnju na temelju koje je stekao status povlaštenog kupca.

Članak 32.

(1) Nakon stjecanja statusa, povlašteni kupac treba u roku od šest mjeseci izabrati svog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

(2) Povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo ili mali kupac koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivača, ugovara opskrbu električnom energijom s nositeljem obveze javne usluge opskrbe prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

(3) Povlašteni kupac čiji opskrbljivač prestane s radom mora u roku od 30 dana pronaći novog opskrbljivača, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom putem nositelja obveze javne usluge opskrbe, prema tarifnom sustavu opskrbe električne energije s iznimkom povlaštenih kupaca.

IV. TARIFNI KUPAC

Članak 33.

(1) Tarifni kupac opskrbljuje se električnom energijom u sustavu obveze javne usluge po cijenama iz tarifnog sustava za električnu energiju.

(2) Radi posebnoga gospodarskog i društvenog interesa, Vlada Republike Hrvatske može privremeno utvrditi niže cijene u dijelu cijene električne energije koji se odnosi na proizvodnju električne energije za pojedinu kategoriju tarifnih kupaca.

V. NAČELO UZAJAMNOSTI

Članak 34.

Iznimno od odredbi članka 22. i 23. ovoga Zakona, na prijedlog opskrbljivača električne energije, Ministarstva, operatora tržišta ili tijela nadležnog za regulaciju, operator prijenosnog sustava može odbiti pristup mreži tržišnom sudioniku ako namjerava uvesti električnu energiju iz države u kojoj je otvorenost tržišta manja nego što je u Republici Hrvatskoj.

VI. PREKOGRANIČNI PRIJENOS

Članak 35.

U skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, operator prijenosnog sustava mora obaviti prekogranični prijenos električne energije kroz prijenosnu mrežu pod uvjetima i na način određen tim ugovorima i tehničkim mogućnostima interkonekcijskih vodova.

VII. NADZOR

Članak 36.

(1) Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provodi Ministarstvo.

(2) Inspeksijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi Državni inspektorat i nadležni inspektori prema posebnim propisima.

Članak 37.

Ako inspektori Državnog inspektorata ili drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima pri obavljanju inspeksijskog nadzora utvrde da energetska subjekt ne obavlja energetska djelatnost, a kupac električne energije ne koristi električnu energiju u skladu s odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega, osim ovlaštenja sukladno općim propisima, imaju ovlaštenje rješenjem:

- narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka, uz određivanje roka za njihovo otklanjanje,
- zabraniti gradnju proizvodnog objekta ako nije pribavljeno odobrenje za gradnju proizvodnog objekta,
- narediti obustavu daljnje gradnje ili korištenja energetska objekta, odnosno obustavu opskrbe energijom ili korištenje energije ako se oprema za energetska objekte ne proizvodi, a ti objekti ne grade, ne koriste ili ne održavaju sukladno odobrenoj ili potvrđenoj dokumentaciji prema posebnim tehničkim ili drugim propisima, i ako zbog toga postoji neposredna opasnost za stabilnost i sigurnost energetska objekata, zdravlje ili život ljudi ili sigurnost prometa ili susjednih građevina.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 38.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetska subjekt koji:

- ne postupa po zahtjevu Agencije (članak 15. stavak 3. i članak 18. stavak 3.),
- ne održava prijenosnu mrežu (članak 16. stavak 1. podstavak 1.),
- ne izvodi priključak korisnika mreže sukladno odredbi članka 16. stavka 1. podstavka 2. i članka 19. stavka 1. podstavka 4. ovoga Zakona,
- postupa prema povlaštenim proizvođačima prigodom angažiranja proizvodnih objekata protivno članku 16. stavku 1. podstavku 7. i članku 19. stavku 1. podstavku 6. ovoga Zakona,
- ne dostavi ili dostavi netočne podatke operatoru tržišta o električnoj energiji preuzetoj u mrežu od povlaštenog proizvođača (članak 16. stavak 1. podstavak 9. i članak 19. stavak 1.

podstavak 5.),

- ne održava parametre kvalitete električne energije (članak 16. stavak 1. podstavak 10. i članak 19. stavak 1. podstavak 7.),
- angažira proizvodne objekte protivno odredbi članka 17. stavka 3. ovoga Zakona,
- ne održava distribucijsku mrežu (članak 19. stavak 1. podstavak 1.),
- ne osigurava usklađeno djelovanje distribucijske mreže s prijenosnom mrežom te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika (članak 19. stavak 1. podstavak 8.),
- ne ustupi predmet na daljnje postupanje Agenciji (članak 20. stavak 2.),
- ne izrađuje planove razvoja i izgradnje (članak 21. stavak 1. i 2.),
- planove razvoja i izgradnje ne izrađuje u skladu sa Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije (članak 21. stavak 3.),
- odbije pristup mreži (članak 22. stavak 1.),
- pristupi izgradnji izravnog voda bez suglasnosti Agencije (članak 24.),
- ne primjenjuje odredbe Mrežnih pravila elektroenergetskog sustava (članak 25.),
- pruža usluge opskrbe povlaštenim kupcima bez dozvole Agencije (članak 26. stavak 2.),
- ne preuzme minimalni udjel električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije (članak 26. stavak 4.),
- ne dostavi ugovor o opskrbi operatoru tržišta (članak 28. stavak 3.),
- objavi pravila djelovanja tržišta električne energije bez suglasnosti Agencije (članak 30. stavak 2.),
- ne postupa prema Pravilima djelovanja tržišta električne energije iz članka 30. stavak 2. ovoga Zakona,
- ne postupa prema rješenju inspektora (članak 37.).

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka odgovorna osoba energetskog subjekta.

(3) Uz novčanu kaznu za prekršaj može se energetskom subjektu koji je počinio dva ili više prekršaja ili u roku od godine dana dva ili više puta ponovi prekršaje iz stavka 1. ovoga članka izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti u trajanju do godinu dana, a odgovornoj osobi u energetskom subjektu može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova u trajanju do godinu dana.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 39.

(1) Ovisna društva i Hrvatska elektroprivreda d.d. kao vladajuće društvo, unutar vertikalno integriranog poduzeća (HEP Grupa), nastavljaju obavljati regulirane djelatnosti kao javne usluge za električnu energiju u Republici Hrvatskoj, od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Hrvatska elektroprivreda d.d. dužna je uskladiti organizaciju vertikalno integriranog poduzeća iz stavka 1. ovoga članka s odredbama Zakona o energiji i odredbama ovoga Zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, s time da operator distribucijskog sustava nastavlja s obavljanjem djelatnosti distribucije električne energije i opskrbe električnom energijom do 1. srpnja 2007.

(3) Operator distribucijskog sustava, do roka iz stavka 2. ovoga članka, dužan je voditi odvojene poslovne knjige za djelatnost opskrbe povlaštenih kupaca i opskrbe tarifnih kupaca, kao i opskrbe kupaca električnom energijom koji ostanu bez opskrbljivača ili im opskrbljivač prestane s radom.

Članak 40.

(1) Hrvatska elektroprivreda d.d. osnovat će posebno ovisno društvo za obavljanje regulirane djelatnosti kao javne usluge prijenosa električne energije (operator prijenosnog

sustava), u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Početkom rada toga društva prestaju s radom i brišu se iz registra energetske subjekt za prijenos električne energije i energetske subjekt za vođenje elektroenergetskog sustava i organiziranje tržišta električnom energijom.

(2) Hrvatska elektroprivreda d.d. će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, osnovati trgovačko društvo koje će obavljati reguliranu djelatnost organiziranja tržišta električne energije (operator tržišta) kao javnu uslugu.

(3) Dionice, odnosno poslovni udjeli operatora tržišta iz stavka 2. ovoga članka danom njegova osnivanja postaju vlasništvo Republike Hrvatske.

(4) Operator tržišta iz stavka 2. ovoga članka dužan je u roku od šest mjeseci od njegova osnivanja donijeti pravila djelovanja tržišta sukladno ovom Zakonu.

(5) Do donošenja pravila iz stavka 4. ovoga članka važe Pravila djelovanja tržišta električne energije (»Narodne novine«, br. 193/03.).

Članak 41.

Ovisna društva i Hrvatska elektroprivreda d.d. kao vladajuće društvo, unutar vertikalno integriranog poduzeća (HEP Grupa), koja su nositelji obveze javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom, imaju obvezu javne usluge opskrbe kupaca koji ostanu bez opskrbljivača ili kojima opskrbljivač prestane s radom ili koji ne žele koristiti pravo povlaštenog kupca.

Članak 42.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o tržištu električne energije (»Narodne novine«, br. 68/01.).

Članak 43.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 310-02/04-01/02

Zagreb, 3. prosinca 2004.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Vladimir Šeks, v. r.